

Retningslinjer for god teksting i Norge

Undertekster skal gjengi innholdet i et originalverk som ellers ville vært utilgjengelig eller uforståelig for et gitt publikum. Tekstingen består av en serie tekstblokker som hver ligger på skjermen i noen sekunder av gangen. Disse retningslinjene definerer standarden for god teksting av fremmedspråk på norsk fjernsyn, og er utarbeidet av representanter fra kringkasterne, tekstebyråene, Norsk audiovisuell oversetterforening og Språkrådet.

A – Språklige krav

Grammatikk og rettskriving

Tekstingen skal være på grammatisk korrekt norsk i henhold til Språkrådets rettskrivningsregler.

Idiomatisk språk

Tekstingen skal være på godt, idiomatisk riktig norsk tilpasset programmets stil og målgruppe. Ord fra kildespråket kan brukes dersom det er naturlig for programmet. Det er lov å konstruere nyord, men det anbefales å konferere med Språkrådet om det allerede finnes et uttrykk. Hvis det ikke finnes, ønsker Språkrådet gjerne å holdes oppdatert på gode løsninger. Banning oppleves sterkere i skrift enn i tale, og enda sterkere på skjerm.

Dialog

Det skal brukes bindestrek i starten av hver linje når det er to replikker i samme blokk. Ny replikk kommer alltid på ny linje. Det er bedre å sette punktum enn å la en setning gå over mange blokker.

Kursiv

Kursivering brukes normalt i følgende tilfeller:

- ved kommentarer, med mindre mesteparten av programmet er en kommentatorstemme,
- til å gjengi forvrengning og/eller at stemmen kommer fra utenfor bildet,
- til fremhevelse av enkelte ord.

Skilt

Skilt og annen tekst i bildet som oversettes, skal midtstilles. Tekstens eksponeringstid skal tilsvare den tiden som skiltet ligger på skjermen. Bare relevante skilt tekster.

B – Innholdskrav

Oversetting

Tekstingen skal gi en god norsk oversettelse av det som sies i programmet. Det bør normalt ikke brukes fremmedspråklige ord der det finnes norske. Oversettelsen skal ikke bare reflektere meningen i det som blir sagt, men også f.eks. stil og tone.

Ikke slik:

Men slik:

The manager wants us to brainstorm.

Fagspråk

Det skal brukes riktig fagspråk i programmer med fagterminologi. Serie-spesifikke uttrykk skal koordineres på tvers av episoder.

Faktasjekk

Alle fakta skal sjekkes. Dette gjelder f.eks. korrekt staving av navn, bruk av norske titler der det finnes, transkribering av andre alfabeter, mål, vekt, tall, osv.

C – Tekstefaglige krav

Eksponeringstid

Teksten skal ligge på skjermen lenge nok til at seeren både rekker å lese den og nyte programmet. Hovedregelen er at en blokk på én linje skal ligge i minst 3 sekunder, og en blokk på to linjer skal ligge i minst 6 sekunder. På barneprogrammer er lesehastigheten noe lavere.

Anbefalt minstelengde for veldig korte blokker er 2 sekunder. Ingen blokker skal være kortere enn 1 sekund. Øvre grense bør gå ved ca. 7 sekunder, avhengig av målgruppe.

Tidskoding

Tekstene skal komme inn på skjermen samtidig med tale, med mindre det er et bildeskift mindre enn 12 ruter unna. I så fall skal tekstene komme samtidig med bildeskiftet.

Tekstene skal ut på bildeskift hvis mulig. Korte blokker kan henge over bildeskift hvis nødvendig, men da bør de ligge i 1 sekund etter bildeskiftet. Ingen tekster skal ligge over scenskift.

Plassering i bildet

Teksten skal ligge nederst i bildet og være venstrestilt eller midtstilt. I Norge er det tradisjon for at teksten er venstrestilt, og at midtstilling signaliserer bunden form, f.eks. dikt.

Teksten skal ikke dekke navn, titler og relevant informasjon, men dersom den gjør det, bør denne informasjonen kursiveres på en eller to linjer over oversettelsen.

Hvis teksten heves, skal den ikke heves mer enn absolutt nødvendig.

Lesbarhet

I Norge har vi tradisjon for at teksten er hvit på grå, gjennomsiktig bakgrunn.

Utforming av tekstblokk

Grammatiske enheter holdes samlet. Når en setning går over flere blokker, bør ny blokk legges i forbindelse med komma eller nytt setningsledd. Linjeskift bør settes før setningsledd eller foran ord som og, å, eller, men, for og at. Så langt det lar seg gjøre, bør den øverste linja være kortere enn den nederste.

Ikke slik:

Men slik:

Komprimering

Komprimering av innhold hører med i hvordan vi gjør det i Norge. Det er viktig for at seeren også skal få med seg det visuelle i programmet. Lesbarheten står sterkere enn kravet om at alt skal oversettes. Det er viktigere at teksten står lenge nok på skjermen enn at absolutt alt kommer med i oversettelsen.

- Okay, Mr. Conroy, can you tell me your location?
- I don't know. I'm in a coffin, I don't know where. Please help me, I'm scared.